

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Крамської Д.Ю., Купрієнко В.М., Чорний Б.В.

Національний технічний університет

«Харківський політехнічний інститут», м. Харків

Ризик – один з ключових елементів підприємницької діяльності. У багатьох випадках ухилитися від ризикованих дій, обійтися без них просто неможливо. У дослідженні розроблено метод оцінки управлінських рішень щодо реалізації інвестиційного проекту в умовах ризику і невизначеності, основу якого складають результати можливих наслідків і очікувані результати реалізації проекту.

Застосування цього методу дозволяє визначити всі можливі управлінські рішення щодо реалізацію інвестиційного проекту. Тим самим зосереджується увага на основних параметрах інвестиційного проекту і за допомогою нормального стандартного розподілу вводяться обмеження, що дозволяють визначити обмежену сферу.

Будь-яка точка в полі очікуваних рішень має свої координати. За допомогою таблиць нормального розподілу можна визначити імовірність досягнення результату за вартістю і тривалістю, що дає інформацію для ухвалення рішення при оцінці ризику інвестиційного проекту.

Наявність основних чотирьох зон у полі очікуваних результатів дозволяє кожному учаснику інвестиційного проекту виявити основні групи управлінських рішень, які за своєю природою є визначеними чи невизначеними.

Розроблено також критерій оцінки ступеня ризику підрядника, за допомогою якого визначено граничні значення (інтервали) сформованих у роботі сфер ризику. Цей критерій представлений у вигляді коефіцієнта КЗМП– коефіцієнт запасу міцності підрядника. Показник визначає ступінь ризику і невизначеності для підрядника, а саме його основні можливості, здатності і резерви для покриття непередбачених витрат при реалізації проекту у випадку, якщо основні параметри проекту з вини підрядника будуть погіршуватися.

При визначенні коефіцієнта важливо знати, які існують граничні показники, що відповідають певним рівням ризику: мінімального ризику $КЗМП > 4,5$; підвищеного ризику $КЗМП > 3$; критичного ризику $КЗМП > 1,5$; катастрофічного ризику $КЗМП > 0$. Використання методики оцінки ступеня ризику проекту дає деякий умовний результат, що регулюється договірним (контрактним) процесом. Цей процес–необхідний і достатній інструментарій узгодження основних учасників проекту–замовника і підрядника.

Отже вибір типу контракту буде залежати насамперед від ступеня надійності реалізації проекту відповідно до встановлених параметрів і від ступеня ризику проекту кожного учасника.